

מדד הלכידות החברתית של ישראל

לקראת ועידת ישראל ללכידות חברתית שתקיים הליגה נגד השמצה בישראל ב-5.11.2019, מציגה הליגה את מדד הלכידות החברתית של ישראל, הנערך זו הפעם השלישית.

הסקר, הנערך בקרב מדגם מייצג של כלל הציבור בישראל (כולל האוכלוסייה הערבית), בוצע על ידי מכון מאגר מוחות בהנהלת הפרופסור יצחק כץ, באמצעות שאלון אינטרנטי, בקרב 502 נשאלים.

במהלך הסקר נשאלו הנסקרים שאלות שונות במטרה לבחון את עמדותיהם כלפי מגזרים שונים בחברה הישראלית, דעותיהם ביחס להזדמנות הניתנת לכל מגזר בחברה הישראלית, מידת הלגיטימיות שהם מעניקים להפגנות ומחאות של ציבורים שונים בחברה הישראלית, השקפותיהם על לכידות חברתית בישראל ועוד.

הסקר בדק ומצא כי רוב מוחץ של בעלי הדעה בסקר, 76%, מאמינים כי החברה בישראל כיום מפולגת. הדבר מהווה עלייה של 10% מנתוני השנה שעברה. הגורמים התורמים ביותר לפילוג, על פי הנשאלים, הם המנהיגות הפוליטית (81%), התקשורת החדשה (73%) והתקשורת המסורתית (68%). הגורם התורם ביותר לאחדות החברה בישראל, על פי הנשאלים, הוא צה"ל (63%).

הקבוצה המקופחת בישראל, על פי הסקר, היא האתיופים (27% מבעלי הדעה). 22% מבעלי הדעה מאמינים כי אלו אזרחי ישראל הערבים. 55% מבין החרדים חושבים כי הקבוצה המקופחת היא החרדים. תחושת הקיפוח העצמי מבין כל הקבוצות חזקה במיוחד בקרב אזרחי ישראל הערבים. 68% מבין הערבים הישראלים שנשאלו חושבים כי הקבוצה המקופחת ביותר היא ערבים ישראלים.

הסקר בדק מה חושבים הישראלים על הזדמנות שווה בחברה הישראלית בנושאים מובילים. על פי הסקר, רוב גדול מבעלי הדעה (79%) סבורים שאין הזדמנות שווה לכל חלקי החברה בתחום הדיוור. רוב בעלי הדעה (66%) סבורים שאין הזדמנות שווה לכל חלקי החברה בתחום התעסוקה וכמחצית מבעלי הדעה (53%) סבורים שאין הזדמנות שווה לכל חלקי החברה בתחום ההשכלה גבוהה.

ממצא מדאיג ומעורר מחשבה מעלה כי שליש בלבד מבעלי הדעה בסקר (33%) סבורים שאזרחי ישראל הערבים הינם חלק אינטגרלי מהחברה הישראלית. הקבוצה שמאמינה באחוזים הגבוהים ביותר כי הערבים אינם חלק אינטגרלי מהחברה בישראל - הם דתיים לאומיים (60% מבין הנשאלים מקרב מגזר זה מאמינים כי הם חלק אינטגרלי במידה מועטה או מועטה מאוד).

נתון מדאיג נוסף נמצא, כאשר נשאלו הנסקרים עד כמה היו רוצים שהערבים ישתלבו בחברה הישראלית. על פי הנתונים, מעל לרבע מבעלי הדעה (26%) לא היו רוצים שערבים ישתלבו כלל בחברה הישראלית או שישתלבו במידה מועטה בלבד ו-55% מהנשאלים החרדים לא היו רוצים שהערבים ישתלבו כלל או שישתלבו במידה מועטה בלבד. עם זאת, רוב גדול מבין המשיבים הערבים (82%) היו רוצים, במידה רבה ורבה מאוד, שאזרחי ישראל הערבים ישתלבו בחברה הישראלית.

שאלה נוספת עסקה בשמירת מעמדה של הערבית כשפה רשמית שניה במדינת ישראל. על פי הסקר 40%, מבין הנשאלים היהודים מתנגדים לשמירת מעמדה הרשמי של השפה הערבית כשפה שניה במדינת ישראל. ככל שהדתיות של המשיבים עולה, כך עולה שיעור המתנגדים לשמירת מעמד השפה הערבית כשפה רשמית שנייה במדינת ישראל.

הנסקרים נשאלו גם, עד כמה הם סבורים כי האוכלוסייה החרדית בישראל היא חלק אינטגרלי מהחברה הישראלית. כ-43% מבעלי הדעה ציינו שהאוכלוסייה החרדית בישראל הינה חלק אינטגרלי מהחברה הישראלית, במידה רבה ורבה מאוד.

אירועי החודשים האחרונים - בין היתר בעפולה, ברמת גן, בחיפה - העלו לסדר היום הציבורי את סוגיית עריכת האירועים בהפרדה בין גברים ונשים במרחב הציבורי בישראל.

על פי הסקר, רוב בעלי הדעה (54%) סבורים שיש לאפשר לקיים אירועים של תרבות ובידור במימון ציבורי, בהם יש הפרדה בין גברים לנשים. 59% מבין הנשאלים מהמגזר הערבי הביעו תמיכה בכך, בהשוואה ל-46% מהמגזר היהודי.

הסקר בחן גם את מידת הרצון בפתיחת עסקים ומסחר בשבת וכן בהפעלת תחבורה ציבורית בשבת. רוב בעלי הדעה (72%) תמכו בפתיחת עסקים ומסחר בשבת ורוב המשיבים (70%) תמכו בתחבורה ציבורית בשבת. רוב גדול של האוכלוסייה הערבית (92%) בעד תחבורה ציבורית בשבת.

אילו מן המחאות שהתקיימו במרחב הציבורי בישראל הן המוצדקות ביותר בעיני הישראלים? **המחאה איתה מזדהים רוב הנשאלים היא מחאת תושבי הדרום/עוטף עזה (36%), אחריה מחאת הנכים (25%) ומחאת יוצאי אתיופיה, אשר הפכה לשנויה במחלוקת ככל שחלף הזמן (ממוקמת במקום השלישי - 21%). עם זאת, רוב גדול מבעלי הדעה (75%) רואים בחסימת כבישים במהלך מחאה והפגנה צעד לא לגיטימי.**

הסקר בדק מה יחסם של הישראלים אל המהגרים ומבקשי המקלט מאפריקה ומצא כי רוב בעלי הדעה (57%) סבורים שמדינת ישראל צריכה לקלוט חלק מהמהגרים ומבקשי המקלט מאפריקה, זאת לפי שיקולים הומניטריים.

בנוגע לעם היהודי בתפוצות, נשאלו הנסקרים האם יהדות התפוצות צריכה להיות מעורבת בתהליכי קבלת ההחלטות במדינת ישראל? על פי הסקר מתברר כי **רוב (52%) בעלי הדעה סבורים שיהדות התפוצות לא צריכה להיות מעורבת בתהליכי קבלת ההחלטות בנושאים שונים במדינת ישראל (כלל לא ובמידה מועטה).**

קרול נוראל, מנכ"לית הליגה נגד השמצה בישראל: "מדאיג ביותר כי התחושה שהחברה בישראל מפולגת משותפת לרוב המכריע של הישראלים, וכי ישנה עלייה משמעותית בתחושה זו מאז הסקר הקודם שערכנו. נתון זה מגיע לאחר שתי מערכות בחירות יצריות וטעונות אך הוא גם משקף את אתגריה ההיסטוריים של החברה הישראלית ואת המציאות המורכבת בה. למען חוסנה של החברה הישראלית, הנתונים העולים בסקר מחייבים אותנו להידרש אליהם הן במחשבה והן במעשה, על מנת להגביר את תחושת השייכות של כל חלקי החברה הישראלית"